

Támogatás NER módra

HERCZOG LÁSZLÓ

egykori szociális és munkaügyi miniszter

Az intézményi alkalmazottak bérének kifizetéséhez továbbra is költségvetési támogatásra lesz szükség. Csak éppen megszabadulva a bértáblákból fakadó kötöttségektől

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma április 11-én küldte szét egyeztetésre a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint az egyes kulturális törvények módosításáról szóló törvénytervezetet. Az észrevételeket április 14-én (kedd) 8 óra 30 percre kérték.

Önmagában is figyelemreméltó, hogy a kereszténység egyik legnagyobb ünnepeinek méltó kihasználásáról így gondoskodott a keresztény elkötelezettségét oly gyakran hangoztató kormány. Kormányzati körökben e szerint a négynapos húsvét megfelelő idő a véleményezésre, és a törvényjavaslatot már kedd este 22 óra 41 perckor, tehát a vélemények beérkezésének napján benyújtották a parlamentnek. De ne hallgassuk el, hogy a véleménykérés elektronikus formája nem volt eredménytelen. A benyújtott javaslatból már kimaradt az a bekezdés, amely szerint „Nem terjed ki a törvény hatálya a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltárra”.

Arra semmilyen magyarázatot nem kaptunk, hogy miért most, a járvány közepén vált ilyen sürgőssé a törvény benyújtása. Az általános indoklás 1. pontját viszont – elretentő példaként – még tanítani fogják a közszolgáltatást oktató egyetemeken. A hatékonyság, átláthatóság, bürokráciacsökkentés jelzőszavak értelmezésétől eltekintünk, ezt az előterjesztő sem tette meg. A következő bekezdésből viszont érdemes szó szerint idéznünk:

„Az elmúlt közel 30 év alatt bekövetkezett, a munka világát érintő változások, az egyes hivatásrendek differenciálódása, az azokra vonatkozó speciális szabályozás jelentős mértékben kiüresítette a Kjt.-t, amely sok szempontból nem tudta követni a munkaerő-piaci és munkajogi változásokat, életszerűtlenné vált, széttörédezett szabályozást eredményezve. Ennek következtében indokolt a kulturális ágazat dolgozóinak közalkalmazotti jogviszonyának munkaviszonnyá alakítása, ezáltal az egységes jogállásuk, munkavégzési feltételeik megteremtése, valamint az illetmény helyébe lépő munkabér kialakítása, azzal a garanciális rendelkezéssel, hogy az érintettek összességében nem kerülhetnek kedvezőtlenebb bérhelyzetbe, mint amit a hatályos szabályozás számukra jelenleg biztosít.”

Ami az „életszerűtlenné vált, széttörédezett szabályozást” illeti, ebben sok igazság van. Talán csak azt kellett volna hozzátenni, hogy ez nem következett volna be az Orbán-kormányok közreműködése, pontosabban közreműködésük hiánya nélkül. Éppen az Orbán-kormány az, amelyik a 2008 óta változatlan közalkalmazotti illetményrendszer illetménytáblá-

zatához soha nem nyúlt hozzá, így az teljesen elvesztette szabályozó szerepét. Helyette pedig esetenként különböző táblákkal próbálták pótolni az illetmények szabályozását, ami kétségtelenül széttörédeztséget eredményezett.

Ami az egységes jogállás megteremtését illeti, ezért kár volt a törvényt módosítani, mert az eddig is egységes volt: mindenki a közalkalmazotti törvény (kjt.) hatálya alá tartozott, a jövőben pedig egységesen a Munka törvénykönyve (Mt.) hatálya alá kerül. Ennél izgalmasabb kérdés „az illetmény helyébe lépő munkabér kialakítása”.

Az Mt. a versenyszférában foglalkoztatottak foglalkoztatási viszonyait szabályozza. Olyan cégekét, amelyeknek a bevétele, így a jövedelmezősége a piaci teljesítményüktől függ. A munkavállalók bérének is a bevétel a forrása. Így a munkavállalók a munkáltatójuktól, illetve mindkettőn a piaci teljesítménytől függenek. Ezért a bérekre viszonylag kevés törvény vonatkozik: minimálbér, néhány kötelező pótlék, illetve a szakszervezet alakításának a joga és a kollektív szerződés.

A kjt. hatálya alá tartozó intézmények viszont közszolgáltatást

(És még idesorolhatunk néhány más elemet is, mint pl. a jubileumi jutalom megszüntetése, a valamivel nagyobb védettség felmentés esetén, amelyekre itt nincs módunk kitérni.) Ami azonban az egyik oldal, az érintett közalkalmazottak számára a kiszolgáltatottság erősödése, az a másik oldal, a költségvetésről döntők számára a szabadságfokuk bővülését jelenti. Valójában a NER valódi céljáról kapunk újabb adalékokat: a központi hatalom, kiemelten Orbán Viktor akaratának érvényesülését akadályozó korlátok lebontása fedezhető fel minden intézkedés mögött.

Természetesen az intézményi alkalmazottak bérének kifizetéséhez továbbra is költségvetési támogatásra lesz szükség, amit meg is fognak kapni. Csak éppen megszabadulva a bértáblákból fakadó kötöttségektől. Az alacsony fizetésekért „természetesen” a munkáltató, azaz az intézmény vezetője lesz a felelős, hiszen az Mt. hatálya alá tartozó szervezeteknél a helyi alkutól függ a bérek nagysága.

Végül azt a gyakran hangoztatott nézetet is szeretnénk cáfolni, hogy az Mt. hatálya alatt kedvezőbbek a kereseti lehetőségek. A közalkal-

veznek, és a mindenkorai költségvetéstől függ, hogy mekkora összeggel gazdálkodhatnak. Bár lehet saját bevételük is, de a költségvetéstől kapott támogatás a meghatározó. Piaci korlát hiányában a bérek nagysága is költségvetési kérdés. Ha el akarjuk kerülni, hogy az intézmények alkalmazottai ki legyenek szolgáltatva a mindenkorai költségvetési támogatásnak, garanciális elemeket kell alkalmazni a bérekre vonatkozóan. Ezért léteznek nálunk és mindenhol Európában bértáblák, amelyek valóban átláthatóvá, kiszámíthatóvá teszik a közalkalmazottak bérezését, megteremtve a garanciáját, hogy a mindenkorai költségvetés a bértáblák által garantált összeget odaadja az intézményeinek, illetve a közalkalmazottaknak.

És ezzel eljutottunk a törvény módosítás valódi – sehol sem említett – okához: az igazi cél a bértáblák nyújtotta garanciák megszüntetése.

mazotti bértábla az 1992. évi bevezetése óta felülről nyitott, azaz csak a minimális bértételeket határozza meg az egyes fizetési kategóriákban. A kjt. alapján tehát bármekkora illetményt meg lehetne állapítani, azaz nem a jogi forma, hanem a költségvetési korlát a magasabb fizetések akadálya.

A részletes indoklás elemzésétől eltekintünk, mert csupán az egyes bekezdések tartalmáról nyújt felvilágosítást. Annnyit mindenesetre megállapíthatunk, hogy a törvénymódosításnak nincs olyan indoka, amely a közalkalmazottak helyzetének a javítására irányulna. Azt azonban el kell ismernünk, hogy ez az intézkedés nyilvánvalóan olcsóbb, mint amit Merkel kancellár asszony tett: Németország 50 milliárd eurós csomagot dolgozott ki az önálló vállalkozók és kisvállalkozók számára, amelyből a művészeti élet is segítséget kap.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.